

“GİİAS Uluslararası Günümüzde İslami İlimler Algısı Sempozyumu-I: ‘Sünnet Algısı’,”

10-11 Haziran 2021, BAYBURT

Bayburt, Çanakkale Onsekiz Mart ve Karabük üniversiteleri tarafından ortaklaşa ve dönüşümlü olarak organize edilen “Uluslararası Günümüzde İslami İlimler Algısı Sempozyumu-I: ‘Sünnet Algısı’” alt başlığıyla 10-11 Haziran 2021 tarihinde Bayburt Üniversitesi’nin ev sahipliğinde gerçekleşti. Sempozyumun açılışı 10 Haziran 2021’te saat 10:00’da Bayburt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Sadrüşşerîa Konferans Salonu’nda yüz yüze gerçekleştirilmesinin yanı sıra Bayburt İlahiyat Fakültesi Youtube kanalından da canlı olarak yayımlandı. Açılış programına Bayburt Üniversitesi’nin Rektörü Prof. Dr. Mutlu Türkmen, Bayburt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı ve sempozyum başkanı Prof. Dr. Tevhit Ayengin, ASBÜ İslami İlimler Fakültesinden Prof. Dr. Selçuk Coşkun, Bayburt Üniversitesi’nin akademik ve idari yöneticileri, akademisyenler ve daire amirleri katıldı. Ayrıca programa Karabük Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Murat Şimşek ve Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı Nimetullah Akın online iştirak etti.

Bayburt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nin ev sahipliğini yaptığı bu geniş kapsamlı sempozyum, Günümüz İslami İlimler tasavvuruna dair düzenlenecek üç seri sempozyumun ilkidir. Daha sonraki yıllarda Çanakkale Onsekiz Mart ve Karabük üniversitelerinin ev sahipliğinde sempozyum serisi devam edecektir. “Sünnet Algısı” başlı altında gerçekleşen bu sempozyumdaki tebliğler hakem kurulunun onayından sonra basılı hale getirilecektir. İlgili sempozyuma Türkiye’nin çeşitli üniversitelerden ilim adamları ile Malezya, Azerbaycan, Katar, Almanya, ABD, Mısır, Suudi Arabistan, Suriye, Pakistan, Fas gibi ülkelerin üniversitelerinden de bilim insanları katkı sunmuşlardır. Açılış ve değerlendirme oturumlarıyla birlikte toplamda üç salonda yedi oturum halinde gerçekleştirilen sempozyumda İslami ilimlerin farklı alanlarından Türkçe, Arapça ve İngilizce olmak üzere 66 bildiri sunulmuştur.

Açılış ve protokol konuşmalarının ardından Prof. Dr. Nasrullah Hacımüftüoğlu’nun başkanlığında açılış oturumu gerçekleşti. İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Saffet Köse “Sünnetin Delil Değeri”, Pakistan Pen-

jap Üniversitesinden Prof. Dr. Muhammad Arhad “Hint-Pakistan Alt Kıtası’nda İslamî Modernizm: Hadis ve Sünnete Yaklaşım”, Sidi Mohamed Ben Abdellah Üniversitesinden Prof. Dr. Hamid Lahmar “Muvatta’ Örneğinde Mâlikîlerin Sünnet Tasavvuru” Damascus Üniversitesi’nden Prof. Dr. Mustafa al-Bogha “Hadis Çalışmalarının Tarihsel Gelişimi” başlıklı bildirimlerini sundular.

Açılış oturumunun ardından ilk oturum saat 14:00’da başladı. İlk oturumun birinci salonunda Prof. Dr. Nasi Aslan oturum başkanlığını yaptı. Prof. Dr. Ali İhsan Pala “Sünnetin Teşrii ve Gayri Teşrii Ayrımı Etrafında Oluşan Tartışmalar”, Doç. Dr. Mustafa Kayhan “Tefhîmu’l-Kur’ân’a Göre Mevdûdî’de Hadis Anlayışı”, Dr. Öğr. Üyesi Muammer Vural “Teklifi Hükümlerden Biri Olan Sünnetin Sünnet-i Hüda-Sünnet-i Zevaid ve Mükked-Gayr-i Mükked Sünnet Kısımlarına Ayrılmasının Usûlî Dayanakları”, Dr. Öğr. Üyesi Fatih Turay, “Furû Fıkıhtaki Yansımaları Bağlamında Hanefî Mezhebinin Sünnet Anlayışı” adlı sunumlarını gerçekleştirdiler. Prof. Dr. Ali İhsan Pala, bildirisinde sünnetin ister Hz. Peygamber’den ister sahabeden nakledilsin dinde takip edilmesi gereken bir yol olduğunu ifade ettikten sonra sünnetin niteliğini bilmek için mübah ve teşrii kavramlarını iyi kavramak gerektiğinin altını çizmiştir.

Prof. Dr. Tevhit Ayengin’in başkanlığını üstlendiği ilk oturumun ikinci salonunda ise öncelikle Prof. Dr. Sahip Beroje “Sünnet Olmadan Kur’ân Ahkâmını Doğru Anlamanın Mümkün Olmadığına Dair Bazı Örnekler” başlıklı bildirisinde, Doç. Dr. Nevzat Aydın “Ma’mulun Bih Olan Sünnetten Ma’lumun Bih Olan Sünnete Dönüşüm”, Dr. Öğr. Üyesi Abdullah Aygün “Hz. Peygamber Kur’ân’ın Ne Kadarını Tefsir Etmıştır Sorusu Bağlamında Sünnetin Kur’ân-ı Tebyini Meselesi”, Arş. Gör. Mustafa Kemal Koca “Hanefî Fukahasının Sünnet Anlayışı ve Metodolojisinin Bir Şâfi’ Usûlü Olduğu İddiasının Değerlendirilmesi” başlığını taşıyan tebliğlerini sundular. Doç. Dr. Nevzat Aydın bildirisinde ma’mulun bih kavramından uygulanagelen, amel edilegelen sünneti ma’lumun bih ile de şifâhî ve kitâbî olarak hadis külliyatında yer alan kısaca pratikten teoriye aktarılmış olup yazıyla kayıt altına alınan rivayetleri kastettiğini açıklamıştır. Ayrıca günümüzde teoride bilinen hadis ve sünnetin amel edilen sünnete dönüşmesi gerektiğini söyledikten sonra tebliğini bitirmiştir.

Doç. Dr. Yusuf Şen’in oturum başkanlığında gerçekleşen birinci oturumun üçüncü salonunda da Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Boran, “İmam Tahâvî’nin Ahkâmü’l-Kur’ân İsimli Eserinde Sünnet Anlayışı”, Dr. Öğr. Üyesi Arif Alkan “Ahmed b. Hanbel’in Hadis ve Sünnet Anlayışı”, Dr. Öğr. Üyesi Murat Beyaztaş, “Gazzâlî’nin el-Müstasfâ’daki Yaklaşımıyla Şâfi’ Sünnet Anlayışı”, Dr. Bayram Çınar “Ebû Ubeyd Kâsım b. Sellâm’ın Sünnet ve Hadis Değerlendirmesi” başlıklı tebliğleri sunmuşlardır. Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Boran tebliğinde İmam Tahâvî’nin eserindeki değerlendirmelerinden hareketle yaşadığı dönemde de günümüzde olduğu gibi hadise ve sünnete yönelik eleştirilerin varlığından

asırlar geçse de eleştirilen konuların ortak yönler içerdiğinden bahsederek Tahâvî'nin sünnet algısını ortaya koymuştur.

Sempozyumun ilk gününün ikinci ve son oturumunda ilk salon Doç. Dr. Fatih Orhan başkanlığında gerçekleşmiştir. Burada Doç. Dr. Ali Yıldız Musahhan “Orta Asya’da Sünnet Algısı ve Günümüzdeki Bazı Değişimlerin Teostratejik Tahlili”, Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Ali Çalgan “Sosyal Medyada Hadis Tahrifatının Oluşturduğu Olumsuz Sünnet Algısı”, Dr. Öğr. Üyesi Recep Emin Gül “Sosyal Medyada Paylaşılan Hadislerin Dini Yaşantıya Etkisi: Lise Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma: Balıkesir Örneği”, Dr. Öğr. Üyesi Nizamettin Çelik “Günümüzde Yanlış Sünnet Algısı ve Yansımalarına Sebebiyet Veren Unsurlar” adlı bildirimlerini sunmuşlardır. Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Ali Çalgan sosyal medyada hadislerin tercümelerine yönelik tahrifatlar neticesinde bilhassa hadis ve sünnete karşı olumsuz tavırların oluştuğunu söylerken, Dr. Öğr. Üyesi Recep Emin Gül sosyal medyada zikir, mübarek gün ve geceler, kılık-kıyafet gibi konularda paylaşılan hadislerin katılımcıların yarısından fazlası tarafından sünnet olarak algılandığını ve dinî yaşantıya aktarıldığını ifade etmiştir.

İkinci oturumun ikinci salonu oturum başkanlığı Prof. Dr. Sahip Beroje tarafından yapılmıştır. Oturumda Doç. Dr. Recep Çetintaş “Sünnet İnkârcılığına Delil Gösterilen Hicr Sûresi 9. Âyetinin Delâleti Hakkındaki Yaklaşımlar”, Doç. Dr. Abdullah Acar “Kur’ân’da Hz. Peygamber’in Konuşması ile İlgili Fiiller ve Sünnetin Bağlayıcılığı Konusunda “Nutk” Fiilinin Delil Kabul Edilme Sebepleri”, Dr. Öğr. Üyesi Yusuf Topyay “Fî Zilâlî’l-Kur’ân’da Hz. Peygamber’e İtaati Emreden Âyetlerin Bağlamsal Açından Değerlendirilmesi”, Dr. Öğr. Üyesi Sinan ERDİM “Fıkîh Kitaplarda Sünnet kargaşası” başlıklı tebliğleri sunmuşlardır. Doç. Dr. Recep Çetintaş bildirisinde Hicr sûresinin 9. âyetinde geçen zamirin Kur’ân’a râcî’ olduğu kabul edilse dahi sünnetin koruma altında olmadığı anlamının çıkarılamayacağını söylemiştir.

Doç. Dr. Mustafa Bozkurt’un oturum başkanlığını yaptığı üçüncü salonda ise Doç. Dr. Ali Duman “Sünnetin Doğru Olarak Tespitinde Fıkıh Usulünün Yöntemi: Şirâzî Örneği- Şirâzî’nin Tearuz Eden Âhad Haberlerle Ameldeki Yöntemi”, Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Özkan “Celâlî’nin Şiirlerinde Peygamber ve Sünnet Tasavvuru”, Dr. Derviş Dokgöz “Nafile İbadet Bağlamında Sünnet Algısı Üzerine Sufi-Fukaha Polemiği -Tarihi Bir Kesit-”, Arş. Gör. Emre Topçuoğlu “Sinan Paşa’nın Tasavvufi Eserlerinde Peygamber ve Sünnet Algısı” isimli tebliğler sunulmuştur. Dr. Derviş Dokgöz sunumunda tarih boyunca sûfi-fukaha anlaşmazlığının var olageldiğini ifade ettikten sonra Osmanlı tarihinin 1703 yılında Bursa Ulu Câmiî’nde Sivasızâde (sûfiler) ile Kadızâdeliler (fakihler) arasında gerçekleşen olaydan bahsetmiştir.

Sempozyumun ikinci gününde ise değerlendirme oturumuyla birlikte dört oturum gerçekleşmiş toplamda 39 bildiri sunulmuştur. Üçüncü oturumun birinci salonunda Prof. Dr. Selçuk Coşkun oturum başkanlığını üstelenmiş ve

Doç. Dr. Muammer Bayraktutar “Modernleşme Sürecinde Sünnete/Hadise İtirazlar: Tevfik Sıdkî Örneği”, Dr. Öğr. Üyesi Hamdi Türkoğlu “Sahîhu’l-Buhârî Nihâye Üstûra İsimli Kitap Özelinde Hadis ve Sünnete Yöneltilen Tenkitler”, Dr. Öğr. Üyesi Merve Şişman “Buhârî ve Sahîh’ine Yöneltilen Tenkitler Üzerinden Hadis/Sünnetin İtibarsızlaştırılması- Sahîhu’l-Buhârî Nihâye Üstûra İsimli Kitap Özelinde-”, Dr. Öğr. Üyesi Mahmut Gurbet “Kur’ân Eksenli Ekolün Sünnete Bakışı Hakkında Genel Bir Değerlendirme -Hind Alt Kitası Seyyid Ahmed Han Örneğinde-” başlıklarını taşıyan tebliğler arz etmişlerdir. Doç. Dr. Muammer Bayraktutar, Tevfik Sıdkî’nin sünnet karşıtı görüşlerinden vazgeçtiğine yönelik eser telif ettiğini ama daha çok eleştirilen görüşleriyle gündemde olmaya devam ettiğini, Sıdkî’nin sünnet karşıtı görüşlerinden vazgeçtiğini belirtmesi göz önüne alındığında hadis/sünnet inkârcısı olarak toptancı bir yaklaşımla ele alınamayacağı vurgulanmıştır.

Doç. Dr. Ali Yıldız Musahan’ın başkanlığını yürüttüğü ikinci salonda da Prof. Dr. Mahmut Çınar-Arş. Gör. Esra Yıldırım “İslam’ın Doğru Anlaşılmasında Hz. Peygamber’in Yeri ve Sünnetin Kaynaklık Değeri”, Doç. Dr. Mustafa Borzurt “Akide Oluşumunda Âhâd Haberlerin Bilgi Değeri”, Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Sever “Dinî Düşünce Ve İtikâdî Mezheplerin Doğasının Anlaşılmasında Hadisler”, Dr. Öğr. Üyesi Abdurrahim Bilik “Cedel Müelliflerinin Bir Münazara Alanı Olarak Sünnet ve Hadis Deliline Yaklaşımları -Şirazî Örneği-” başlıklı birer bildiri sunmuşlardır. Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Sever İslâm düşünce geleneğinin en önemli yapı taşlarından biri olan hadisin, modern sosyal bilimler paradigması tarafından ihmale uğradığını ifade ettikten sonra bilhassa fiten ve melahim hadislerinin özelinde hadislerin dinî düşüncenin doğasının anlaşılmasında çok önemli bilgileri içerdiğini, dinî düşüncenin seyrini anlama ve anlamlandırma duygusu içinde ilk dönemden itibaren Müslümanların yaşadıkları olayları değerlendirme noktasında takındıkları tavrı görme açısından önemli olduğunu söyleyerek bildirisini tamamlamıştır.

Üçüncü oturumun üçüncü salonunun oturum başkanlığını Doç. Dr. Ali Duman üstlenmiştir. Bu salonda da Prof. Dr. Nasi Aslan-Dr. Derviş Dokgöz “Usûl Oluşturma Bağlamında Sünnetin Kaynak Değeri -Yargılama Hukuku Örneği-”, Doç. Dr. Fatih Orhan “Mütevâtir Sünnetin Hucciyeti ve Bilgi Değeri Üzerine Bazı Mülâhazalar”, Dr. Öğr. Üyesi Yusuf Balta “Zekât Hukukunun Oluşmasında Sünnetin Rolü”, Dr. Öğr. Üyesi Musa Çetin “Akıl Perspektifinde Sünnetin Kaynak Değeri” isimli tebliğleri sunmuşlardır. Doç. Dr. Fatih Orhan tebliğinde mütevâtir haberin aslında hakkında ihtilafların gerçekleştiği bir konu olduğunu söyledikten sonra İslâm âlimlerinin teorisini oluşturdukları mütevâtir haber olgusunun ümmet özelinde kapsamının değiştiğini vurgulamıştır. Mütevâtir haberin ilk oluşturulduğu şekilde kalmadığını sünnet algısı ve mütevâtir haber üzerinde bazı farklılıkların oluşturulduğunu da ekleyerek bildirisini tamamlamıştır.

Dördüncü oturumda da eş zamanlı üç salonda bildiriler sunulmuştur. Doç. Dr. Mahmut Salihoğlu'nun oturum başkanlığında gerçekleşen birinci salonda Dr. Öğr. Üyesi Hakan Temir "Hz. Peygamber'in Vefatına Müteakip Hadiseleri Değerlendirmede Sahâbenin Sünnete Olan Bağlılıkları", Dr. Öğr. Üyesi Mesut BAYAR "Oluşum Dönemi Fakihlerinin Usûl Anlayışında Sahabenin Sünnet Değeri", Dr. Öğr. Üyesi Serdar Murat Gürses "Merfû Rivayetlerin Anlaşılmasında Sahâbenin Rolü -Seferilik Örneği-", Dr. Irum Sultana-Dr. Seyd Shahid Tirmazi "The Companions Protected the Sunnah of the Prophet by Their Action" isimli bildirimlerini sunmuşlardır. Dr. Öğr. Üyesi Mesut Bayar fıkhîta sahâbe kavlinin delillerden biri olduğunu, sahâbe sünnetinin peygamber sünnetiyle eşdeğer bir sünnet olmadığını derece olarak Allah Resûlü'nün doğru- dan beyan ettiği, fiilî olarak gerçekleştirdiği sünnet konumunda olmadığını söyleyerek tebliğini tamamlamıştır.

İkinci salonda da Prof. Dr. Murat Şimşek oturum başkanlığındadır. Burada Dr. Öğr. Üyesi Alam Khan "منهج المحدثين في فهم السنة النبوية", Dr. Abdelkarim Amin Mohamed Soliman "Sünnet Hadislerinin Dilbilim ve Belagat Açısından Analizi -Analitik Semantik Bir İnceleme-", Dr. Öğr. Üyesi Musab Hamod "Şer'î Makasid Işığında Sahâbenin Nebevî Sünnet Anlayışı", Dr. Öğr. Üyesi Eid Fathi Abdellatif "أعلام المحدثين في العصر العثماني ومؤلفاتهم", Muhammed Sıddık "التصنيف" başlıklı "الحديثي المعاصر في علوم الحديث: من أنواع علوم الحديث إلى منهج النقد في علوم الحديث" tebliğlerini sunulmuştur.

Prof. Dr. Ali İhsan Pala'nın başkanlığını yaptığı dördüncü oturumun üçüncü salonunda da Prof. Dr. Muhammed Ebu'l-Leys el-Haydarâbâdi "أهمية" "فهم الصحابة للسنة وتنزيله على أرض الواقع دراسة تحليلية نموذجية تصور الصحابة لمفهوم نقد", Dr. Öğr. Üyesi Zelal Saada "منهجية الصحابة في فهم السنة", Dr. Öğr. Üyesi Yahya Maabdeh "المتن مرجعته العلمية وأهميته البحثية ومدى حضوره في الدراسات المعاصرة" "فهم العقلايين المعاصرين للسنة النبوية" isimli bildirimlerini sunmuşlardır.

Günün son oturumunda birinci salonun oturum başkanlığında Prof. Dr. Nasrullah Hacımüftüoğlu vardır. Burada ise Doç. Dr. Mustafa Kayhan "Merhum Alagaş'ın Hadislere Ameli Yönden Yaklaşımı", Dr. Öğr. Üyesi Abdussamet Varlı "Hadislerin Delil Olması Noktasında Müfessirlerin Erike Hadisi ve Kur'an'a Arz Rivayetlerine Bakışları", Dr. Öğr. Üyesi Resul Ertuğrul "Tefsîru'l-Menâr'da Hadislerin Ele Alınış Yöntemi", Dr. Öğr. Üyesi Numan Çakır "Kur'ancılık Ekolünün Türkiye'deki Önde Gelenlerinden Yaşar Nuri Öztürk'ün Hadis ve Sünnet Hakkındaki Görüşleri", Arş. Gör. Dr. Mehmet Yanar "Sünnetin Kur'an'a Arzı" şeklinde bildirimlerini sunmuşlardır. Dr. Öğr. Üyesi Resul Ertuğrul, *Tefsîru'l-Menâr*'ın müelliflerinden olan Muhammed Abduh'un rivayetlerle ilgisi yeterli alt yapıya sahip olmaması nedeniyle hadislere çok az yer verdiğini, hadisleri değerlendirirken de Kur'an ve akli temel aldığını kısaca Kur'an'a ve akla aykırı rivayetleri kabul etmediğini açıkladıktan sonra selefi yönüyle öne çıkan Reşid Rıza'nın da hadis altyapısı olması hasebiyle âyetleri

tefsir ederken hadislere sıkça yer verdiğini ve çok fazla kaynaktan istifade ederek tefsirin geri kalan kısmını telif ettiğini söylemiştir.

Doç. Dr. Fetullah Yılmaz'ın oturum başkanlığını üstlendiği ikinci salonda da Doç. Dr. Mustafa Karabacak "Buhârî Rivayetlerinde Peygamber'e İtaat ve Günümüz -Hadis/Sünnet Algısı ve Değeri- Tartışmaları", Dr. Öğr. Üyesi Rukiye Oğuzay "Sünneti Doğru Anlamada Hasâis Mefhumu: Sahih-i Buhârî Örneği", Dr. Öğr. Üyesi Abdullah Akın "Son Devir Osmanlı Toplumunda Sünnet Algısının İhyası ve Günümüze Yönelik Bir Eğitsel Öneri -İrşad Medreseleri Örneği-", Ayhan Çakıroğlu "Buhârî'nin Sahih'inde Sünnet Algısı -Şirâzî Örneği-" başlığını taşıyan bildiriler sunmuşlardır. Doç. Dr. Mustafa Karabacak, Buhârî'nin peygamber algısından bahsettikten sonra onun hadis ve sünnetin değeri konusunda döneminin tartışmalarını göz önüne alarak cevaplar verdiğini söylemiş ve bunları örnek rivayetlerle açıklamıştır. Aslında Buhârî'nin zamanındaki tartışılan konularla günümüzdeki tartışmalar arasında bir farkın olmadığını ifade ederek de tebliğini tamamlamıştır.

Sempozyumun beşinci ve son oturumunda ilk salonda Doç. Dr. Yakup Mahmutoğlu oturum başkanlığını yapmıştır. Doç. Dr. Yusuf Şen "Kûfe Fıkıh Ekolünün Sünnet Tasavvuruna Yöneltilen Eleştiriler Üzerine Bir Değerlendirme", Doç. Dr. Fetullah Yılmaz "Çağdaş Usûl Eserlerine Göre Sünnetin Dilliller Hiyerarşisindeki Yeri", Dr. Ahmet Temizkan "Modern Dönemde İmam Şâfi'nin Sünnet Anlayışına Yöneltilen Eleştiriler", İbrahim Gökçe "Hanefi Mezhebinin Hadis Anlayışı" şeklinde birer bildiri arz etmişlerdir. Doç. Dr. Yusuf Şen, Kûfe fıkıh ekolünün sünnet tasavvurunu anlamak için öncelikle Kûfe'yi ve onun ilim çerçevesinin nasıl kurulduğunu bilmenin gerekli olduğuna dikkat çektikten sonra hadis uydurma faaliyetlerinin gerçekleştiği Kûfe'de önde gelen âlimlerden olan İmam-ı Âzam Ebû Hanife'nin hadis ve sünnete yaklaşımından bahsetmiştir. Ayrıca Ebû Hanife'nin talebeleri Ebû Yûsuf ve İmam Muhammed'in sünnet tasavvurlarına da yer vermiştir.

Değerlendirme oturumunda oturum başkanlığını Prof. Dr. Tevhit Ayengin üstlenmiştir. Oturuma Prof. Dr. Selçuk Coşkun, Prof. Dr. Nasrullah Hacımüftüoğlu, Prof. Dr. Nimetullah Akın ve Prof. Dr. Murat Şimşek katılmıştır. Prof. Dr. Tevhit Ayengin konuşmasında İslami ilimlerin günümüz şartları da göz önüne alınarak geliştirilmesi, sosyal medya alanında hadis ve sünnete dair çoğunluğu asılsız bilgilerden oluşması nedeniyle yeni bir İslâmî yorumun, sünnet algısının oluşturulması gerektiğini, geçmişi tekrarlayarak insanların düşüncelerinin değiştirilemeyeceğini vurgulamıştır. Prof. Dr. Selçuk Coşkun da sosyal medyada Kur'ân-ı Kerim, hadis ve sünnetle ilgili pek çok tartışmanın mevcut olduğuna, bu durumun da kontrolsüz bir şekilde gerçekleştiğine, bilhassa İlahiyat fakültelerindeki akademisyenlerin durumu engelleyebilmek için meseleyi sağlam zeminde ele almaları gerektiğine dikkat çekmiştir. Prof. Dr. Nasrullah Hacımüftüoğlu "Netice itibariyle sosyal medyada tartışılan konular da

eleştirilerek varılan netice ‘Sünnet olmadan İslâm olmaz’ ifadesidir” sözlerinin ardından sempozyumdaki tebliğlerin genel bir değerlendirilmesi yapılmıştır.

Yoğun bir katılımıla gerçekleşen “Sünnet Algısı” alt başlıklı sempozyumda sünnetle ilgili hadis, tefsir, fıkıh, İslam hukuku, tasavvuf, kelam, mezhepler tarihi, Arap dili ve belagati gibi İslami ilimlerin farklı branşlarından tebliğler sunulmuştur. Bildirilerin bir kısmı doğrudan sempozyum başlığıyla ilgiliyken diğer kısmı ise dolaylı yoldan bağlantılıdır. Sempozyuma genç akademisyenler tarafından yoğun bir katılım sağlanmış olması da dikkate değer bir husustur.

Sempozyumda genel anlamda klasik sünnet anlayışlarına dair bildiriler sunulurken modern dönemdeki problemlere yönelik sunumlar da ana hatlarıyla gerçekleşmiştir. Sünnetin kaynak oluşu, sünnet olmadan yaşanabilir bir İslam modelinin imkansız olduğu, doğru dinî bilgi için sosyal medya üzerindeki yanlış algının düzeltilmesi gerektiği, bilhassa gençliğin yanlış kaynaklardan elde ederek oluşan hadis ve sünnet algısındaki eksikliklerin ve hataların var olduğu, bazı klasik dönem alimlerinin sünnet algıları, sünnetin klasik dönemdeki değerine yönelik açıklamalar, güncel hadis problemleri, Mısır, Pakistan, Hint alt kıtası gibi bölgelerde mevcut olan sünnetle ilgili tartışmalar, hadis ve sünnet savunusu gibi konulara temas edilmiştir.

Son olarak da sempozyumda Kur’ân’ın doğru anlaşılabilmesi ve Müslümanların hayatına uygulanabilirliği açısından sünnetin bir rehber rolü üstlenmiş olduğu ve bu açıdan vazgeçilmez olduğu vurgulanmıştır. Yüzyıllardır İslam dünyasının farklı kültür ve coğrafyalarıyla bir bütün olarak kalabilmiş olmasının sırrının bu rehberlikte gizli olduğu ifade edilerek güncel tartışmalarla ortaya çıkmış olan sünnet ve hadis aleyhtarlığının bu birliği hedef aldığı ifade edilmiştir. İslam dünyasının emperyalist güç odakları karşısında vermiş olduğu mücadelenin başarıya ulaşmasının Kur’ân-ı Kerim’in izinde ve sünnet rehberliğinde oluşturulan inanç atmosferine ve hayat tarzına bağlı kalmaktan geçtiğinin altı çizildi.

Bayburt, Çanakkale Onsekiz Mart ve Karabük üniversitelerine bilhassa ev sahipliğini üstlenen Bayburt Üniversitesi İlahiyat Fakültesine ilim dünyasına yaptıkları katkıdan dolayı teşekkür ederiz.

Hatice AYZAZ (ayz_ihl.96@hotmail.com)

Bayburt Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Hadis, BAYBURT